

ANMELDELSER

I dette nummer er følgende anmeldt:

<i>Eva Jørgensen</i>	Gads Engelsk kombiordbog (Gad 2003)
<i>Flemming Olsen</i>	Kursus i engelsk grammatik (Gyldendal 2003)
<i>Helle Birk</i>	American Millennial Literature (Systime 2003)
<i>Lotte Udsen</i>	You Gotta Try Everything Once (Systime 2003)
<i>Svartvik</i>	Gyldendals håndbog i engelsk (Gyldendal 2003)
<i>Kirsten Dalberg</i>	Ethics (Systime 2003)
<i>Jan Damskier & Karen Weidick</i>	Crossroads (Systime 2003)
<i>Sprogforum nr. 27</i>	Tidsskrift for sprog- og kulturpædagogik (DPU 2003)
<i>Ebbe Klitgård</i>	British Narrative Prose 1700-1900 – Ten Classics (Roskilde University Press 2001)

Anmeldelser og omtaler i kommende numre:

<i>Chresten Frostholm</i>	Engelsk sprogbog + øvelser (Eget forlag 2003)
<i>Engelsk-dansk ordbog</i>	Gyldendals røde ordbog 13. udg. (Gyldendal 2003)
<i>Lars Kaaber</i>	Mordets Ministre (Hernov 2002)
<i>Jan Oxholm Jensen</i>	Blik for New York City (Frydenlund 2004)
<i>Kirsten Hastrup</i>	Action - Anthropology in the Company of Shakespeare (Museum Tusulanum 2004)

ANMELDELSER

Gads sribede kombi dansk-englisk, engelsk-dansk, 2003

ISBN: 87-12-03484-3

Pris: 169 kr.

Lækker og indbydende. Mon elever vil sige det om en ordbog? Ikke desto mindre er det det udtryk, der falder for, når man første gang stifter bekendtskab med Gads kombiordbog, dansk-englisk, engelsk-dansk.

Bogen er lille, tyk (1064 sider), rar at have i hænderne, og den har en tydelig typografi holdt i blå, sort, kursiv og udhævet skrift, afhængig af opslagets placering og funktion. Ved hvert hovedopslagsord, der er fremhævet på siden med sort, fed skrift, angives ordets ordklasse. Afledte udtryk, underopslag, hvori ordet indgår, er trykt med blå print, hvilket gør siderne særdeles overskuelige.

Gads kombi indledes med en kort, letforståelig vejledning i ordbogsbrug. De to dele af ordbogen er adskilt af en kort grammatik. Denne grammatik indeholder nogle

fornuftige definitioner på de enkelte ordklasser, samt en simplificeret og overskuelig gennemgang af den mest basale grammatik, herunder en meget kort oversigt over det ordbogen kalder de ”skæve” navneord. Desuden rummer den en liste over de uregelmæssige engelske verber.

I ordbogens forord angives det, at bogen er rettet mod begyndere og personer, som kun har lidt kendskab til engelsk. Dette afspejler sig naturligvis i det medtagne ordforråd, som omfatter hverdagsprog og mange hverdags vendinger, som kan være brugeren til nytte både i samtalsituationer og ved skrivning af breve, småopgaver osv. Der er altså masser af gloser og idiomatiske udtryk at forholde sig til og tilegne sig.

I den dansk-engliske del af kombiordbogen, som er langt den mest omfattende, ca. 750 sider mod ca 300 sider i den engelsk-danske, fungerer mange af opslagene som indirekte indlæring af korrekt grammatisk sprogbrug. F.eks. serveres **Gå i barndom** *be in one's second childhood* også i 3. person singular *He is in his second childhood*, og et udtryk som *Bare tanken om at møde ham skræmte hende* oversættes som en slags model eksempelsæt med *The very thought of meeting him scared her* og hjælper dermed ordbogsbrugeren til at undgå nogle af de hyppigst forekommende fejl også på gymnasie- og hf-niveau. Positivt er det også, at bøjningsmønstrene for de verber, der på engelsk er uregelmæssigt bøjet, angives i de tre hovedformer samt præsens participium under det danske opslag.

Som bruger af engelsk-englisk ordbøger og af Gyldendals Røde ordbøger savner man lydskriften i den engelsk-danske del af kombiordbogen, der nøjes med hjælp til ordets udtale i form af en hovedtrykstreget, og det er helt klart at fokus ligger på den dansk-engliske del af ordbogen. Dette af-

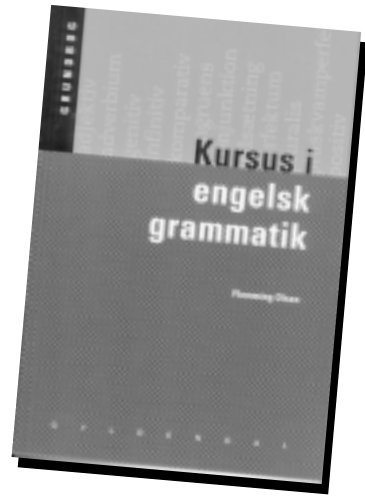
ANMELDELSER

spejler sig også i det øvehæfte der kan nedtages på www.gads-forlag.dk.

Øvehæftet er en omfattende sag på 30 sider udarbejdet af Merete Hartvig-Møller og Mariann Karmisholt. Det er inddelt i en obligatorisk A-del og en supplerende B-del, og gennem mange konkrete øvelser giver det en grundig indføring i brugen af især den dansk-engelske del af ordbogen, øvelser, der i visse tilfælde samtidig fungerer som grammatikøvelser. De mange øvelser er naturligvis tidkrævende, men kan være en stor hjælp i arbejdet med at skærpe elevernes evne til at formulere sig korrekt og sprogligt mere præcist.

Gads kombi kan naturligvis ikke erstatte Gyldendals Røde ordbøger, som er langt mere omfattende, og ej heller ordbøger som LONGMAN og ALD, men et forudgående grundigt bekendtskab med en ordbog som kombiordbogen tidligere i skoleforløbet, kunne garanteret medvirke til at fjerne den ordbogsfobi, som mange elever lider af, når de starter på ungdomsuddannelserne.

Wivian Borg

Kursus i engelsk grammatik

Af Flemming Olsen

Forlag: Gyldendal

Grundbog:

Sidetotal: 96

ISBN: 87-02-01929-9

Pris: Kr. 115,- ex moms

Øvebog 1:

Sidetotal: 64

ISBN: 87-02-01930-2

Pris: Kr. 50,- ex moms

Øvebog 2:

Sidetotal: 56

ISBN: 87-02-01931-0

Pris: Kr. 50,- ex moms

Både grundbogen og de to øvebøger er indbydende fra første bekendtskab. Formatet er handy, opsætningen af siderne er klar og overskuelig og har tydelige henvisninger til de to øvebøger. Hver side i grundbogen er øverst forsynet med de mest relevante grammatiske udtryk på henholdsvis latin, dansk og engelsk til brug for eleverne i deres arbejde med den pågældende side. Sidst i bogen findes en grundig og meget bruger-

ANMELDELSER

venlig liste over grammatiske udtryk samt et register.

- Det er fint med de mange eksempler, og der er nogle gode øvelsesopgaver. Sådan vurderede eleverne i en hf tilvalgsklasse, efter at vi havde arbejdet med præpositioner.

Materialet, hvis målgruppe er gymnasier, handelsskoler, voksenuddannelserne og lignende, lever da også i vid udstrækning op til de intentioner, der formuleres i forordet, som blandt andet betoner følgende: Det deskriptive element, appel til elevernes aktive medvirken og til deres evne til at ræsonnere og kombinere, kontrastiviteten mellem engelsk og dansk.

Et glimrende eksempel på den præcision i beskrivelser og eksempler, der findes i grundbogen, er afsnittet om aktiv og passiv. Der er en klar, koncis og erfaringsbaseret fremstilling af emnet i en kombination af relevante, moderne eksempler og nøgtern formulering af de grammatiske regler. Hertil kommer jævnlige indspark med varierede øvelser – der er i alt 249 øvelser i de to øvebøger – hvor eleverne udfordres til ikke mindst at nå til en ræsonnerende forståelse af emnet.

Det er karakteristisk for materialet, at der er et tæt samspil mellem eksempler/regelformulering eller –antydning i grundbogen og anvendelse/regelformulering ved eleverne i øvebøgerne. F.eks. fortæller grundbogen under genitiv ikke noget om apostroffens placering men beder i stedet i den tilhørende øvelse eleven om detaljeret at bestemme, hvordan apostroffen placeres. Dette er et gennemgående træk, som er med til at både motivere og gøre eleverne mere aktive, selvstændige og bevidste om det, de er i gang med.

Samspillet har også betydning for interaktionen mellem lærer og elever, således at læreren ofte vil have funktionen som konsulent under elevernes arbejde med øvelsesdelen. I nogle af øvelserne kan eleverne

selv med sikkerhed formulere reglerne, men i de fleste af de tilfælde, hvor de blive bedt om det, er det klart en styrke, at læreren diskuterer og definerer emnet til ende sammen med dem. Sammen med en meget bevidst inddragelse af erfaringsmæssigt relevante forskelle i dansk og engelsk sprogbrug, lægger materialet således op til ”en totalitet af relationer og afhængigheder” (Forordet), ikke blot hvad angår elevernes syn på sprog, men også hvad angår måden, der arbejdes med materialet på. *Kursus i engelsk grammatik* er bestemt en brugsorienteret og praktisk anvendelig grammatik.

Materialet bygges op omkring ordklasserne, dog med indledende kapitler om Sætningen og Stavning. Det vil sige, der er tale om en klassisk grammatik i traditionel forstand, og så er der alligevel ikke, for på nogle punkter er der en spændende og overraskende disposition, som tager afsæt i den intenderede helhedsopfattelse af sproget. Et godt eksempel på dette er, at relativpronominerne behandles under afsnittet kongruens, et andet er den overordnede tilgang/introduktion til de spørgende og de ubestemte pronominer, hvor det begrænsede over for det ikke begrænsede beskrives.

I det hele taget bærer materialet præg af stor erfaring med grammatikundervisning ikke kun i fremstillingen af stoffet men også i vægtningen af, hvad et grundlæggende grammatikkursus skal indeholde på de pågældende niveauer.

Der er dog enkelte mangler. Adverbialers ordstilling, dannelsen af perfektum og dele af brugen af den bestemte artikel (i forbindelse med ”same, first, etc”) har for lille betoning af de problemer, der erfaringsmæssigt viser sig hos eleverne, og ved adverbiers funktion og tegnsætning mangler der den slags konkrete beskrivelser med eksempler, som ellers er kendetegnende for materialet. På disse områder vil læreren

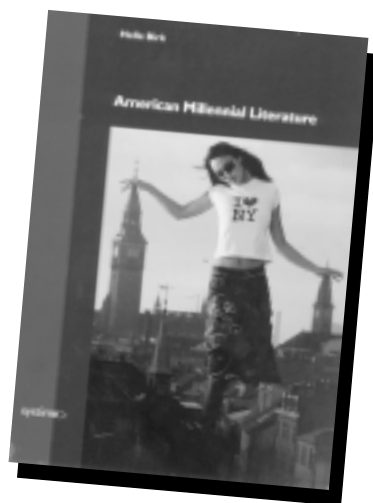
ANMELDELSER

være nødt til at supplere med ekstra materiale.

Kursus i engelsk grammatik er meget velegnet som grundlæggende kursus i grammatik på gymnasialt niveau og formår at kombinere faglighed, erfaring og landvindinger inden for læring. Dets velegnethed vil navnlig blive tydelig i længerevarende forløb over gerne 1½-2 år og måske nok mindre i ½- eller 1-årige forløb, hvor det desværre ofte vil kræve uforholdsmæssigt meget af eleverne at komme ind i bogens (latinske) terminologi.

Materialet er ligeledes meget velegnet på grund af den meningsfulde interaktion mellem elever og lærer (hvilket på den anden side også betyder, at det er svært at få øje på dets anvendelse i et selvstudium). Som grundlæggende kursus betragtet, og et grundlæggende kursus der trods alt har et omfang beregnet til de første to år af den gymnasiale undervisning, danner grundbogen og øvebøgerne, suppleret med en decideret opslagsgrammatik, derfor et stærkt grammatisk fundament.

Svend Madsen

American Millennial Literature

Af Helle Birk

Sidetæl: 168

Pris: 169,00 kr. ekskl. moms

ISBN: 87-616-0555-7

Forlag: Systime 2003

”Er gymnasiet blevet en pigeuddannelse?” Dette spørgsmål rejste rektorforeningens formand, Peter Kuhlman, for et års tid siden. Efter at have besvaret spørgsmålet med et ”ja” tilføjede han: ”Hvad gør vi så ved det? Kan vi tilpasse undervisningen, så den bliver mere tillokkende for drenge?”. Nogenlunde de samme overvejelser må Helle Birk have gjort sig, da hun arbejdede med udgivelsen af antologien: *American Millennial Literature*. Tekstsamlingen tilstræber at imødegå behovet for flere tekster til drengene i klassen, står der i indledningen. Derfor har hun medtaget tre tekster fra Paul Austers: True Tales of American Life. Den ene er en slags Hemingway updated om oplevelser i ødemarken, den anden handler om Voodoo og det overnaturlige og er en tekst af en længde og med arbejds-spørgsmål, der danner et godt fundament for et vellykket diskussion i en 1.g. Den

ANMELDELSER

trede tekst er en glimrende afveksling for os, der ynder at bruge ”My Sons on Death Row” fra *The Lift*. Også her er temaet straf og det amerikanske fængselsvæsen. Til denne tekst har udgiveren konstrueret et sjovt og glose-lærerigt memoryspil. Med andre ord: korte, elev-venlige tekster, som inviterer drenge såvel som piger, vil jeg mene, til diskussion og som har tilhørende sproglige opgaver med vældig god tilknytning til selve indholdet i teksterne.

Som de tre nævnte tekster afspejler, er det vidt forskellige aspekter af den moderne tilværelse ”the American way”, der behandles i antologiens tekster, så vidt forskellige, at det er mit indtryk, at fællesnævneren mere er tidsaspektet, nemlig 1996 – 2001 end noget andet. Det moderne Amerika kan man roligt kalde et uafgrænset emne. Så er der jo det med drengene! Heller ikke det kan man sige er en passende hat. Udover de nævnte Auster tekster er der også decideret pigetekster med. ”Sex and the City” vil med sit letlæste, MEGET friske sprog og ikke specielt dybsindige tanker om mænd og sex nok vække jubel hos mange piger i 1.g. sproglig. Også dramaet ”Bellyfruit” om teenage pregnancies vil næppe være drengenes favorit. Stykket har fine dramaturgiske påhit, men er indholdsmæssigt en tynd omgang. Der er heller ikke mange mandige hår på brystet over ”Part of the Story” om en midaldrende kvindes forhold til sine børn, hvis fædres identitet hun er usikker på. Så en drengedgivelse kan man ikke kalde denne antologi.

Det, som er specielt ved udgivelsen, synes jeg snarere er de lækre fotografier, der er at finde i margin ved teksterne og i stor udgave på bogens midtersider. Mange af arbejdsopgaverne lægger op til, at de inddrages i tekstbehandlingen. Arbejdsspørgsmålene er i øvrigt rigtig gode og relevante.

Det samme gælder ”for discussion” opgaverne. Et par steder optræder ”True or False” opgaver. Her må man som lærer overveje og synliggøre formålet; i sig selv har besvarelsene jo ingen rigtig mening. En mulig pædagogisk tilgang kunne være at indøve ”agree” og ”disagree” vendinger og variationer.

Som før nævnt er sproget i nogle af teksterne meget sprælsk, men den udbredte anvendelse af talesprog i antologien kræver en særlig opmærksomhed på netop dette aspekt for at det ikke skal smitte for meget af på eleverne – især skriftligt. I forbindelse med Gish Jens novelle ”Who’s Irish?”, som vrimler med slang og spøjse verbalformer er der lavet arbejdsspørgsmål, hvor eleverne netop skal være opmærksomme på sprogbrugen og i et tilfælde omskrive en passage til korrekt engelsk. Godt. Men slang kan jo også være vanskelig at forstå, og i denne bog, som ellers er tæt gloseret, ville jeg gerne have set mere hjælp til slangudtrykkene. ”I’m a ho”, s. 22, ”She is handle everything for a big shot”, s. 41 samt ”play field” og ”play country”, s. 52 synes jeg godt kunne kommenteres i margin, nu da bogen i øvrigt fint har ramt sin 1.g målgruppe.

Den bedste tekst er Stephen Dobyns’ ”A Happy Vacancy”, en rigtig morsom fortælling om en forfatter, hvis karriere afsluttes – og i medierne overskygges - af, at han får en gris i hovedet. Som der står s. 71: ”It is hard for six serious books of poetry, with a seventh on the way to compete with the burden of being killed by a falling pig”. For at vende tilbage til spørgsmålet om dreng- og pigetekster, så er her mit indspark i debatten: Det, vi skal læse med eleverne er litteratur af tilpas høj kvalitet. En tekst som Dobyns er for eksempel så god, at både drenge og piger kan have stort udbytte af den. En velegnet gymnasie/HF tekst hviler

ANMELDELSER

i sig selv, ikke i hvilke drenge- eller pige-interesser, den i øvrigt kan få os til at tale om.

Eva Lene Kristensen

You Gotta Try Everything Once

Af Lotte Udsen

Forlag: Systime
Sidetal: 148 sider
Pris: 160,- kr. ekskl. moms
ISBN: 87-616-0554-9

Dette er en bog, der falder i tråd med tidsånden. Samfundet er postmoderne, vi er rastløse, grænseløsheden og friheden eksisterer side om side, og er et livsvilkår, som den enkelte må forholde sig til. Hvad gør friheden ved os, og hvad gør vi ved den, spørges der på bagsiden af *You Gotta Try Everything Once*.

Lotte Udsen har valgt en lang række nyere fiktionstekster, der skal illustrere denne problemstilling. Udgangspunktet er uddraget fra Shakespeares *Macbeth*, hvor Macbeth lige har fået at vide at Lady Macbeth er død: "*She would have died hereafter...*" Ikke det mest åbenbare valg, skulle man mene i forhold til moderne tekster og problemstillinger. Imidlertid er pointen, at citatet, løsrevet som det er, i denne sammenhæng understreger, at meningen med tilværelsen har

været genstand for diskussion til alle tider. Et af arbejdsspørgsmålene i forbindelse med citatet går selvfølgelig på, om man er lykkeligere eller klogere som middelalderperson eller som individ i starten af det 21. århundrede. Bortset fra at det er et spørgsmål, som eleverne ikke har en jordisk chance for at forholde sig andet end affektivt til, er det en udmærket måde at tvinge eleverne til at forholde sig til andet end deres egen næsetip. Samtidig er det sidste spørgsmål: "*Give examples from the text and illustrations from this book of people struggling with this issue*" glimrende som perspektivering for teksterne i antologien.

Så går det løs med digte, monologer og noveller, der kan læses for deres egen værdi, men også kan sættes i sammenhæng med hinanden i forhold til den overordnede tanke med bogen. Yderligere er der seks sider med billedmateriale i flotte farvegengivelser, David Hockney og Douglas Coupland blandt andet. Endvidere kan temaet suppleres med besøg på bogens hjemmeside, hvor der er materiale om subkulturens reaktioner på den moderne verden. I WebQuest står det lærer og elever frit at vælge hvordan man vil støtte den mundtlige fremlæggelse. For eksempel kan man vælge at supplere med collager, skitser, overheads eller PowerPoint afhængig af elevs/lærers ønsker. Endelig inkluderer bogen 3 danske tekster, som skal oversættes eller resumeres, jfr. eksamensbestemmelserne for sproglig linie, obligatorisk niveau.

Teksterne er af nyere dato, fra 1989 til 2000. De præsenterer nogle af de "store", Coupland, Kureishi og samt mindre kendte forfattere. De er hver især ganske gode og illustrerer det overordnede tema godt. I forordet gøres der opmærksom på, at teksterne ikke udelukkende falder i kategorien "*gloom and doom*", hvilket er helt rigtigt.

ANMELDELSER

Nogle af dem er ret deprimerende, men der er humor med i billedet, f.eks. i den syrede monolog om den unge kvinde der flytter til New York og skal lufte ejeren af lejlighedens hund. Eller historien om en Andy Warhol lookalike, som lever fedt af at møde op til de receptioner og events, som den virkelige Warhol ikke har tid til at tage sig af. Problemet opstår den dag, Warhol dør, men det er i første omgang ikke noget problem. Det bliver det senere!

Omfanget af teksterne er ikke angivet ved normalsidetel, hvilket måske er et forsøg på en fremtidssikring af antologien i forhold til den kommende reform, der kan tænkes at blive mindre styret af eksakte sidetal for de gennemgåede tekster. Til gengæld er det en mangel i forhold til gældende krav. Måske kan det blive angivet på bogens hjemmeside?

I forbindelse med hver tekst er der et meget udbygget materiale af arbejdsspørgsmål. Der er arbejdet meget med den pædagogiske dimension i tekstarbejdet ud over den sædvanlige nærlæsning. I forordet nævnes forskellige metoder til ordforråndsindlæring, og til nogle tekster findes *prereading activities* og efterbehandlingen og perspektiveringens foreslås med mange indfaldsvinkler, f.eks. dramatiseringer og skriveøvelser. Jeg er dog luren ved spørgsmål som ”*Watch a clips from Stagecoach or any other classic Western.*” Hvor er det lige man får fat i Fords film fra 1939? Og hvordan er det nu lige med bestemmelserne for at anvende spillefilm? Imidlertid må man sige, at variationsmulighederne for hver teksts anvendelse er så store, at det er op til den enkelte lærers pædagogiske grundholdning eller klasses særpræg at vælge eller vrage blandt arbejds-spørgsmålene.

Det er en sympatisk antologi, der er lavet,

med et forsøg på at komme eleverne og deres identitetsarbejde i møde. Det kan diskuteres, om udgivelsen er smal i forhold til andre antologier. Det er vel altid en overvejelse værd, om man i faggruppen vil købe denne antologi, der er så præcis i temaet. Den enkelte lærer vil vel altid supplere med egne tekster, og så står man tilbage med en bog, hvorfra der kun vælges to-tre tekster, for vi vil jo helst selv være redaktører for vores klassers pensum.

Ole Juul Lund

Gyldendals håndbog i engelsk

*Af Jan Svartvik og Rikard Svartvik,
oversat og bearbejdet til dansk af Lisbeth
Walthersdorf Sørensen*

Forlag: Gyldendal

Sidetel: 599

Pris: 299 kr. indb.

ISBN: 87-02-01158-1

Skulle man være en af de danskere der mener at engelsk er da nemt, så vil *Gyldendals*

ANMELDELSER

håndbog i engelsk - et handy, A5-formats opslagsværk med rødt omslag fra Ordbogsredaktionen - hurtigt få en på bedre tanker. Engelsk er nemlig slet ikke nemt; der er (næsten altid) mange måder at sige tingene på, og mange af dem er (næsten altid) forkerte i situationen. Her kan bogen virkelig være til stor hjælp. Som der står i indledningskapitlet, 'Tanker bag håndbogen', er "en af grundpillerne i *Gyldendals håndbog i engelsk* at give en struktureret og systematisk fremstilling af centrale områder af det engelske ordforråd og ikke mindst tage hånd om danskeres sproglige problemer."

Og fremstillingen er både struktureret, systematisk og udførlig og har med sikker sans afdækket mange af de faldgruber danskere nemt styrter sig i. Udtømmende kan sådan en udgivelse selvfølgelig aldrig være, men den er jo også tænkt som et supplement til de traditionelle håndbøger, ordbog og grammatik, og som sådan fungerer den virkelig glimrende.

Bogen er alfabetisk opstillet og fungerer som en opslagsbog, hvor man kan søge på ord og emner. Der er to udførlige registre, et for danske og et for engelske søgeord. En særlig service er det sproglige tilbageblik og det sproglige aspekt man finder ved mange opslag. Slår man fx op under ordet "gay", får man at vide at det "tidligere var et adjektiv, som betød 'munter, glad, lystig, broget', som i *gay music* ... Men siden 1950'erne har ordet undergået en betydningsforandring, og *gay* er i dag standardordet for 'homoseksuel'..." - Så er det slået på plads, og man undgik lige at dumme sig. Slår man op under "nej", får man diverse forslag til at sige fra uden at virke uhøflig. Ved man ikke hvad en engelsk gris siger, kan man finde svaret under "dyrelyde" (Den siger "oink, oink".) Og skal man skrive en jobansøgning, er der gode råd til formuleringer under opslaget "curriculum

vitæ": ... "fortæl, hvordan du fik kendskab til den ledige stilling, fx via en annonce (I read about the vacancy in the employment ads of our local newspaper) ... skriv, at du er villig til at komme til en samtale" (I look forward to a personal interview at your convenience) ...

Bogen hjælper en med at klare uoversættelige danske ord (fx "nemlig" og "jo") og med at omgås de mange såkaldte falske venner, altså lumske engelske ord der ligger så tæt på danske ord, at man tror man ved hvad de betyder (fx "eventuelt"). Ved sådanne opslag gives en malende "bombeadvarsel", tegnet ☛, der angiver at et ordvalg eller udtale skal have særlig opmærksomhed:

☛ **Eventually** betyder ikke 'eventuelt', men 'til slut, til sidst, i sidste ende, efterhånden, endelig': Eventually the jury reached a verdict. 'Til sidst enedes juryen om en kendelse.'

Der er virkelig autoritet bag ordene i *Gyldendals håndbog i engelsk*: Jan Svartvik er en af the grand old men indenfor engelsk i Sverige med en stor bogproduktion bag sig. Han var professor i engelsk i Lund i 25 år og har bl.a. forfattet grammatikker og en prisbelønnet populærvidenskabelig bog om det engelske sprog, på dansk *Politikens bog om engelsk. Fra øsprog til verdenssprog* (2001). Med ham og hans søn ved og i hånden bliver engelsk lidt nemmere, og vi begår måske færre dumheder af alle slags, både grammatiske, semantiske, pragmatiske og kulturelle.

Birthe Tandrup ◆

ANMELDELSER

Ethics – Current Business Themes, vol. 1
Af Kirsten Dalberg

Forlag: Systime
Sider: 167
Pris: 160,- kr. ekskl. moms
ISBN: 87-616-0445-3

Ethics er første bind i Systimes nye serie *Current Business Themes*.

Ifølge forfatteren er bogen tænkt anvendt til at skabe debat i undervisningen i forretningsengelsk. Da bogens temaer og tilhørende tekstmateriale er af varierende sværhedsgrad, er det muligt at anvende den på flere niveauer.

Bogen er fornuftigt glosseret, men forudsætter dog at eleverne har arbejdet lidt med forretningsengelsk og små virksomhedsportrætter for at få en god forståelse af dybden i de forskellige temaer.

Af denne grund vil det nok være hensigtsmæssigt tidligst at bruge bogen på B-niveau (måske især på HH 2. år) og på A-niveau som støttemateriale til forskellige virksomhedsportrætter.

Bogens første kapitel giver en god introduktion til begreber som etik, værdier og socialt ansvar. Således opnår læserne et fælles grundlag for debatten og dialogen om-

kring bogens følgende kapitler.

De forskellige temaer i bogen (herunder kan nævnes *whistle-blowing*, *the global scene*, *advertising*, *gift-giving* og *environmental issues*) understøttes alle af et stort antal dilemmaer og cases med tilhørende diskussions-spørgsmål, som kan bruges til både gruppearbejde og klassediskussion.

Kapitel 3 (*The Global Scene*) indeholder et antal forskellige virksomhedsbeskrivelser sat ind i en etisk sammenhæng, hvilket gør det muligt for læreren at sætte flere grupper til at arbejde med forskellige virksomheder (delemner) under samme overordnede tema – **erhvervslivets etik og moral**.

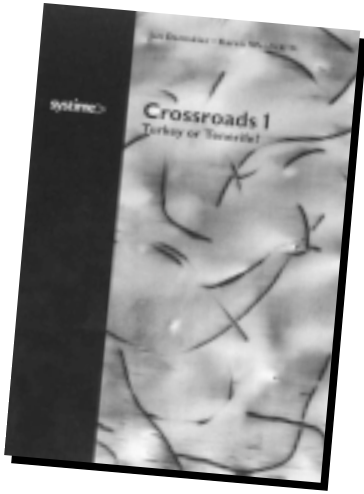
Flere af teksterne i kapitel 3 kunne fint bruges som supplerende materiale til et mere omfattende virksomhedsportræt på HH 2. eller 3. år – f. eks. *Texas Instruments*, *Levi Strauss & Co.* og *Pepsi Co.*

Generelt giver bogens virksomhedsbeskrivelser også et godt udgangspunkt for et tværfagligt samarbejde/projekt. - Oplagt vil være HH-fagene Virksomhedsinformation og Afsætning.

Antologien lægger også op til brug i sammenhæng med en emnekreds om kulturforskelle, da emner som *bribery* og *gift-giving* (hvor går grænsen i forskellige virksomheder/lande?) behandles i flere sammenhænge.

Alt i alt en god temabog, som lægger op til involvering og aktivitet fra elevernes side omkring et stort og vigtigt sagprosaemne. Bemærk at der på bogens hjemmeside på www.systime.dk/ethics er yderligere anvisninger og links til aktiviteter vedrørende forretning og etik.

Kirsten Boelhøj Hartvigsen
(Handelsgymnasiet Mariager Fjord)

Crossroads 1: Turkey or Tenerife?

Af Jan Damskier og Karen Weidick

Forlag: Systime

Sidetæl: 96

hjemmeside med gratis downloads

Pris: forlagspris 96 kr. excl. moms

ISBN: 87-616-0558-1

Crossroads 1: Turkey or Tenerife? er en antologi, som rummer 5 noveller, 1 sagprosatext og 1 baggrundstekst til en af novellerne. Teksterne er fyldigt gloseret i margin og i mange tilfælde forsynet med lydskrift eller trykstreger. Efter hver tekst er der varierede arbejdsopgaver. Derudover er der en dansk tekst til sidst, som er beregnet til engelsk *summary*, jævnfør opgaven på obligatorisk niveau.

Bogen er til sidst forsynet med forfatterbiografier, bibliografier og webliografier. Desuden er bogen forsynet med et antal illustrationer. Bogen er velegnet til C og B-niveau, får man at vide i salgsmaterialet.

De fem noveller repræsenterer forfatterne: E.M. Forster, Penelope Lively, Paul Auster og Melissa Bank, og alene dette udvalg af forfattere garanterer for gode læseoplevelser.

The Obelisk af Forster er et mesterværk i fortællekunst, og unik i den forstand den berører et homoerotisk emne, som vel stadig er tabu for de fleste. Novellen beskriver, hvordan et pænt borgerligt ægtepar bliver forført af en par udspekulerede sømænd. Efter novellen er der et afsnit med overskriften *Postscript: Why Was The Obelisk published Posthumously?* Det står mig ikke klart, hvorfor dette afsnit er inkluderet i selve bogen. Det rummer meget lidt primær tekst – et brev fra Forster til en indisk ven, en redegørelse fra den militære brevcensur, som opsnappede brevet under WWI og et citat fra en artikel i hvilken Forster (anonymt) sammen med Virginia Woolf forsvarer en bog, der omhandler lesbisk kærlighed. Afsnittet, som er forfattet af Jan Damskier, er oplysende og som sådant udmærket, men det kan ikke opføres på et eksamenspensum, al den stund vi ikke har lov til at opgive tekster, vi selv har skrevet. Bogen ville ikke have mistet i værdi, hvis dette afsnit var blevet lagt på hjemmesiden.

I *The First Wife* af Penelope Lively er det også forførelseskunsten, der er i centrum. Den 59-årige aldersramte Clive genser Mary, hustru af første ægteskab, og planlægger en charmeoffensiv, som skal åbne muligheden for lidt på sidelinien. Affæren ender med at Mary skriver et brev til Clive – en slags tak for sidst i udsøgte vendinger. Brevet er klippet væk i bogen, men findes på bogens hjemmeside, hvilket åbner for muligheden af at lade eleverne selv forfatte Marys brev.

I *A Christmas Fairy Tale* bliver læseren snydt for forførelsesscener, men til gengæld er den ironiske beskrivelse af den truende familiejul grund nok til, at to pensionister vælger at flygte til Tenerife i stedet for at servicere børn, svigerbørn og børnebørn.

I Melissa Banks novelle *The Wonder Spot* observerer vi forførelseselementet gennem et par briller, der er farvet af jalousi og ang-

ANMELDELSER

sten for at blive kasseret. Bestemt en novelle som er interessant for unge mennesker.

Aggie Wren's Christmas Story adskiller sig tematisk fra de foregående noveller ved ikke at have parforholdet som omdrejningspunkt. Mange vil sikkert kende historien fra *Smoke*, som netop blev inspireret af denne novelle. Denne novelle vil appellere til elever/kursister på obligatorisk niveau uanset alder, selvom jeg bestemt vil mene at den typiske elev på obligatorisk niveau vil have svært ved at stille noget op med den skriftlige opgave, der udfordrer eleven til at sammenligne livsholdningen i Macbeths *To-Morrow Speech* med fortællerens livsholdning i novellen, og jeg kan slet ikke forestille mig hvad en C-niveau elev vil stille op den med opgave.

Austers novelle rejser et eksistentielt problem om tillid og troværdighed, om sandhed og løgn. Her passer forordets løfte om en novelle, der handler om et eksistentielt valg. De øvrige noveller handler ikke så meget om eksistentielle valg, hvis vi skal forstå noget prægnant ved dette begreb. Hovedpersonen i Forsters novelle bliver revet med af lidenskab og giver sig forførelsen i vold, men der er ikke tale om et eksistentielt valg. Hovedpersonen i *The First Wife* må finde sig i konens valg; hvis der i denne novelle er et eksistentielt valg, så må det være Marys og det må ligge forud for historiens begyndelse. Antologiens undertitel *Turkey or Tenerife?* antyder et valg, men det er, jævnfør Penelope Livelys historie, et valg der kan gives mange grunde til. Det eksistentielle valg opfattes filosofisk som et spring ud på de 70.000 berømte favne, med mindre vi også vil kalde valget mellem Foskagryn og Solgryn eksistentielt.

Sagrosateksten *The Scarlet Thread* er en gribende beretning af og om en indisk indvandrerkvindes kamp for at komme fri af et arrangeret ægteskab karakteriseret af

vold og undertrykkelse. Den giver et godt indblik i den fysiske og mentale kamp for at overleve og vinde fodfæste i en ny kultur. Beretningen ender ”godt”, set fra et vestligt synspunkt, for den unge kvinde og mor er til sidst fristet af at konvertere til kristendommen i den katolske variant – altså fuldstændig integration. Hvorfor? Fordi det var fra den kant hun mødte uselvisk medmenneskelighed. Teksten introducerer et stort problemfelt om indvandring og integration, som står isoleret i forhold til de andre tekster i antologien. Men den er tankevækkende og viser nogle nuancer i en problemstilling, som ellers ofte i den offentlige debat får en simplistisk formulering.

Kan jeg anbefale antologien? Ja, helt bestemt. Der er velvalgte noveller af fremragende forfattere. Der er masser af muligheder for at trække tråde mellem historierne, og en antologi med to julehistorier er særlig relevant i december. Novellerne vil dog muligvis appellere mere til voksne kursister end til 17-18 årige elever.

Der er gode, varierede arbejdsspørgsmål til teksterne, der udfordrer flere aspekter af elevernes sprogtilegnelse og sprogproduktion, og sidst men ikke mindst: På antologiens hjemmeside ligger der ekstra arbejdsark i stil med opgaverne i *Ord og Tekst*. Denne type opgaver er med til at skærpe elevernes sprogbevidsthed på mangfoldige måder. Bogens hjemmeside egner sig netop til den slags opgaver, som Jan Damskier og Karen Weidick generøst har forsynet os med.

Til sidst: ikke et ord om illustrationerne. - Og så må vi vente og se, hvad den annoncerede *Crossroads 2: Tradition and Challenge* til A-niveau byder på.

Hanne Drejergaard Kjeldsen

Abonnement (fra 2004: 120 kr) omfatter 3 temanumre; enkeltnumre koster 50 kr. Abonnement kan tegnes og enkeltnumre bestilles ved henvendelse til Sprogforum, Danmarks Pædagogiske Bibliotek

Sprogforum er et tidsskrift for sprog- og kulturpædagogik, som udgives af Danmarks Pædagogiske Bibliotek. Nummer 27, som udkom i oktober 2003 handler om kompetencer i gymnasiet, hvilket må siges at være et særdeles relevant tema.

Redaktionen præsenterer bidragene i nummeret således:

1. Nanna Bjargum: Gymnasireformen - penge og kvalitet, tak.

Kronikken består denne gang i en kritisk kommentar til den aktuelle gymnasie-reform. Nanna Bjargum opridser centrale punkter og diskuterer såvel potentielle muligheder som åbne spørgsmål og problematiske områder ved lovforslaget. I tilknytning til kronikken har hun skrevet en kort faktaboks om det almene gymnasium efter reformen til orientering for læseren.

2. Karen Risager: Gymnasireformen - i internationaliseringens tegn

I den første artikel tager Karen Risager udgangspunkt i lovforslagets intenderede øgede fokus på den internationale dimension. Hun definerer begrebet internationalisering i dets transnationale betydning og opridser væsentlige aspekter af et internationalt orienteret sprogfag i forhold til 'viden og bevidsthed om sproglig, litterær og kulturel mangfoldighed' og 'almen sprog og kulturforståelse'.

3. Hanne Geist & Dorte Fristrup: Nye skolegrammatikker ønskes

I artiklen diskuterer Hanne Geist og Dorte Fristrup det fremherskende sprogtilegnelses-syn i de ungdomsgymnasiale uddannelser i dag. Forfatterne kaster med udgangspunkt i dette et kritisk blik på flertallet af danske lærebøger til gymnasiet og opridser en række minimumskrav til tidssvarende undervisningsmidler til grammatikundervisningen.

4. Agnes Witzke: Forskellighed som potentiale - litteraturundervisning i dansk i multietniske klasser

Agnes Witzke skriver om dialogisk litteraturundervisning i dansk ud fra sin egen undervisning i multietniske klasser på gymnasium og hf. Hun diskuterer ud fra litterære eksempler fra forskellige perioder og inden for forskellige genrer hvordan forskelligheden i elevernes respons og fortolkning af teksterne kan skabe rum for en berigelse af hele klassens kulturelle kompetence.

5. E.M. Møllmann, I. Vinten & I. Østergaard: International Baccalaureate

Else Marie Møllmann, Inge Vinten og Inge Østergaard fortæller i artiklen kort om International Baccalaureate Diploma Programme (IB) og hvad der karakteriserer denne to-årige ungdomsuddannelse ud fra deres erfaringer med IB elever fra Birkerød Gymnasium.

ANMELDELSER

6. Ole Mølgaard: *Tværfaglighed på Thisted HTX*

Ole Mølgaard sætter fokus på den tværfaglige arbejdsforms muligheder og begrænsninger inden for HTX. Han beskriver potentialet og problemerne i et eksempel-forløb og forsøger at give bud på løsningsmuligheder der kan styrke de tværfaglige kompetencer på HTX.

7. Anna Kvist: *Litteraturlæsning og mundtlig kompetence i gymnasiet*

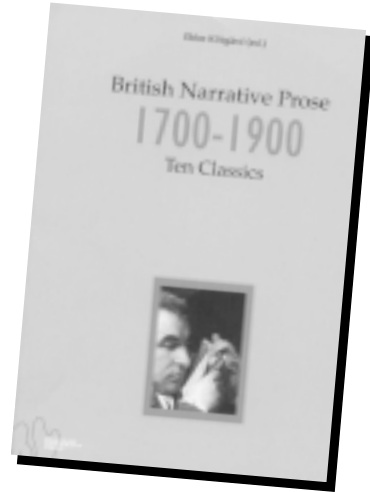
Anna Kvists argumenterer for en intensiveret brug af litteraturens formaspekt i gymnasiets tyskundervisning og skitserer i forlængelse heraf mulige opgavetyper der kan aktivere eleverne og bl.a. styrke den mundtlige og kulturelle kompetence.

8. *Omkring... 'Fremtidens sprogfag'. Bidrag af Johannes Wagner, Margit Nordskov Nielsen og Lise Jeremiassen*

I 'Omkring ... Fremtidens sprogfag' har vi bedt Johannes Wagner, Margit Nordskov Nielsen og Lise Jeremiassen om at anmelde rapporten fra arbejdsgruppen om kernefaglighed i fremmedsprogene. De tre anmeldelser bringes samlet og indledes med en kort boks der opridsrer centrale punkter i rapporten.

9. *Peter Kastberg & Martin Nielsen: Specialekollokvium - erfaringer fra et læringsrum*
Åbne sider er denne gang en respons på Sprogforums temanummer z 5 om 'Læringsrum'. Peter Kastberg og Martin Nielsen beskriver centrale aspekter og et typisk forløb af et specialekollokvium for sprogstuderende på Handelshøjskolen i Århus og opridsrer herudfra kollokvierammens muligheder og perspektiver som læringsrum inden for højere uddannelse.

Bjarne Albrechtsen

British Narrative Prose 1700-1900 – Ten Classics

Af Ebbe Klitgård

Forlag: Roskilde Universitetsforlag

Sidetotal: 137 sider

Pris: 128,- kr.

ISBN: 87-786-7158-2

De er her alle sammen: alle de store forfattere fra den etablerede kanon: Swift, Defoe, Sterne, Austen, Hardy ... You name them, they are here. Den eneste, man umiddelbart savner, er Charles Dickens, som er udeladt enten fordi antologien ikke skulle være en kanoniseret udgave af engelsk litteratur, eller fordi valget hvilket som helst uddrag ville kunne diskuteres, eller endelig fordi der findes mange glimrende Dickens-antologier på markedet i forvejen. Redaktøren oplyser skælmisk, at det kan være ene eller den anden, eller ingen af forklaringerne der er den gældende!

I denne antologi er der mulighed for at stifte bekendtskab med 10 klassikere fra 1700 til 1900, der er centrale for britisk fiktionsprosas udvikling, først og fremmest

ANMELDELSER

romanens udvikling. Det er redaktørens håb, at disse smagsprøver kan lokke den interesserede læser at kaste sig over den fulde udgave.

Det understreges flere gange, at der er gjort et subjektivt valg, så selv om man kan komme med indvendinger mod udeladelsen eller tilstedeværelsen af dette eller hint værk, vil en sådan diskussion være ufrugtbar. Det kan også diskuteres, om der er for korte og derfor for intetsigende uddrag. Her tror jeg også, at vi hver især kunne argumentere for andre brudstykker, for brudstykker er det. Vi finder for eksempel et uddrag af *Silas Marner* på 6 sider, mens *Pride and Prejudice* får 5 sider. Sidstnævnte indeholder bogens første to kapitler, der som bekendt introducerer både hovedpersonerne og det gennemgående tema i romanen, kærlighed og ægteskab. Jeg vil hævde, at isoleret set vil være svært for en almindelig engelsklærer at undervise meningsfyldt i lige præcis disse sider. Lignende indvendinger vil mange kolleger sikkert kunne fremkomme med i forbindelse med de øvrige tekstuddrag.

Før vi farer helt i flint over denne mangels på ”teachability” skal det gøres klart, at målgruppen for denne bog ikke primært er gymnasiet, men eftergymnasiale uddannelser. Som marginalgruppe nævnes A-niveaue i de gymnasiale uddannelser, hvor der selvfølgelig gøres opmærksom på, at de nuværende pensumkrav vil sætte en begrænsning for, hvor mange af uddragene den enkelte lærer vil kunne bruge i den enkelte klasse. Det er på dette grundlag, at vi som undervisere i gymnasiet skal bedømme udgivelsen. Med disse præmisser slået fast tror jeg, at antologien vil kunne indgå i forskellige sammenhænge i en faglig temalæsning. Samtidig er der rige muligheder for at finde uddrag, der vil kunne støtte et fagligt

samarbejde med andre fag, som det nu hedder i forbindelse med det videre arbejde med de gymnasiale reformer.

Til hvert tekstuddrag finder vi en sober indledning, der informerer om forfatteren, værkets genre, fortællestil med mere. Efter hvert uddrag finder man også gloseforklaring (engelsk-engelsk) samt arbejds spørgsmål, som har form som ”points to consider”. Disse kan i sagens natur ikke være særligt tematiserende, men knytter sig til en generel studieforberedende kompetence som tekstanalyse af det nærværende tekststykke. Således må man sige, at der ikke er nogen overordnede pædagogiske overvejelser om spørgsmålenes karakter og arbejdsformer med mere. Visse steder bevæger spørgsmålene sig ud over teksten, for eksempel i uddraget fra *Tristram Shandy*, som indeholder en sammenligning mellem Danmark og England. Her forbindes teksten med Hamlet, fordi en person med navnet Yorick introduceres. Det er alt i alt et spørgsmål om temperament, om man vil udøve tekstnærlæsning på ældre tekster, som vil volde leverne visse sproglige problemer til trods for glosseringen. Hvids man vil, er muligheden til stede.

Den typografiske opsætning er noget forstyrrende, idet direkte tale angives med en tankestreg før anførselstegn. F.eks. ligner opslaget på side 78-79 fra *Wuthering Heights*, som er ren konversation, en lang række bullits i et tekstdokument.

- ‘Why do you love him, Miss Cathy?’
- ‘Nonsense, I do – that’s sufficient.’
- ‘By no means; you must say why?’
- ‘Well, because he is handsome and pleasant to be with.’osv.

Det kunne være gjort smartere.

En endnu mere alvorlig opsætningsfejl er

ANMELDELSER

selvfølgelig, at Jane Austen i indholdsfortegnelsen står som forfatter til *Frankenstein*, en fejl der gentages inde i bogen i overskriften til tekstuddraget [*er nu rettet i hele oplaget, red.*].

Det skal understreges, at mange af uddragene vil være relevante for vores elever, hvis vi ønsker at præsentere dem for dele af den engelske litteratur, der er forudsætningen for righoldigheden i moderne britisk romankunst. Samtidig får vi her som lærere mulighed for at udsætte eleverne for den anderledeshed, som kan hjælpe eleverne ud over en ekstrem navlebeskuenhed og os lærere væk fra at ryge i den faldgrube at lade elevernes øjeblikkelige behov og ønsker danne grundlag for vores tekstvalg. Harry Haues definition af almindannelse kan man være uenig med ham i; men han har ret, når han skriver at det også handler om at hjælpe eleverne i deres dannelsesproces og deres ”*modning og refleksion over deres eget forhold til medmennesker og omverdenen.*” (*Uddannelse*, nr. 3, 2003, s. 13) Det vil en udgivelse som denne kunne bidrage til. På den baggrund kan bogen anbefales som supplement til faggruppens bogskab.

Ole Juul Lund